

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

A1. Τα οφέλη του εθελοντισμού για την ψυχική υγεία σύμφωνα με το κείμενο είναι:

α) οι άνθρωποι που συμμετέχουν σε εθελοντικές δράσεις γίνονται πιο υπομονετικοί και αποβάλλουν το άγχος απέναντι στις πιεστικές εργασιακές συνθήκες «πέρα από την καθημερινή τους εργασία, έχουν την ικανότητα να υπομένουν καλύτερα τις εργασιακές πιέσεις», «...την επόμενη μέρα στην εργασία τους νιώθουν πιο χαλαροί.»,
β) γίνονται πιο ψύχραιμοι και υπομονετικοί απέναντι στους συναδέλφους τους στις δύσκολες εργασιακές συνθήκες «Είναι πιο ψύχραιμοι και υπομονετικοί σε σχέση με τους συναδέλφους τους όταν αντιμετωπίζουν δύσκολες και πιεστικές εργασιακές συνθήκες.»
γ) βιώνουν το ανιδιοτελές αίσθημα αισιοδοξίας, πληρότητας και προσωπικής δικαίωσης, συναισθήματα, που σύμφωνα με το κείμενο, οι άνθρωποι των σύγχρονων κοινωνιών έχουν απωλέσει στην καθημερινότητά τους «Με άλλα λόγια η ένταξη ... οικογενειακή τους ζωή.»

Τα οφέλη του εθελοντισμού για την κοινωνική ζωή των εθελοντών είναι:

α) η ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων με ανθρώπους που μοιράζονται τις ίδιες ανησυχίες και απόψεις «Η ένταξη σε μια ομάδα εθελοντών... κυρίως, για νέες κοινωνικές επαφές με άτομα με τα οποία μοιράζονται τις ίδιες προσωπικές ανησυχίες και κοινωνικοπολιτικές απόψεις.»
β) η ανάπτυξη της κοινωνικότητας και η καλλιέργεια του ομαδικού πνεύματος, στα πλαίσια της εθελοντικής εργασίας, βοηθά τους εθελοντές να απαγκιστρώνονται από τα προσωπικά τους προβλήματα και να ξεπερνούν τα προσωπικά και κοινωνικά αδιέξοδα «Οι κοινωνικές επαφές σε συνδυασμό με το ομαδικό πνεύμα της εθελοντικής εργασίας... παρακάμπτουν ψυχολογικά και κοινωνικά τους αδιέξοδα.»

2^η δραστηριότητα

A2. α)

Θεματική Περίοδος: «Καθώς η εθελοντική εργασία... που ίσως δεν γνώριζαν ποτέ ότι είχαν.» Δηλώνεται η κύρια ιδέα της παραγράφου.

Λεπτομέρειες / σχόλια: «Κοινωνικοποιούνται, έρχονται σε επαφή...για την επίλυση καθημερινών προβλημάτων.» Αναλύεται η θεματική ιδέα και αποδεικνύεται η ορθότητά της.

Πρόταση Κατακλείδα: «Γενικότερα, ο εθελοντισμός...χαμόγελο στη ζωή μας.»

Διατυπώνεται το τελικό συμπέρασμα της ανάπτυξης που προηγήθηκε.

A2. β) ομαδική = συλλογική

ενισχύεται = ενδυναμώνεται, τονώνεται, ισχυροποιείται

αδράνεια = ακινησία, απραξία, στασιμότητα

3^η δραστηριότητα

A3.

Ως προς το επικοινωνιακό πλαίσιο απαιτείται :

- τίτλος αφού ο μαθητής καλείται να συγγράψει άρθρο
- το γ' ρηματικό πρόσωπο, η κυριαρχία της αναφορικής λειτουργίας της γλώσσας και το ουδέτερο, επίσημο ύφος

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης στο κύριο μέρος της έκθεσης

A' ζητούμενο: Μορφές εθελοντικών δράσεων και οι θετικές επιδράσεις τους στην κοινωνία

- Παροχή υλικής βοήθειας και περίθαλψης(φάρμακα, τρόφιμα, ρούχα) σε οικονομικά ασθενείς ομάδες, σε πρόσφυγες, στις τριτοκοσμικές χώρες.
- Δωρεάν διανομή φαγητού από τοπικές ενορίες.
- Ψυχολογική στήριξη ατόμων με ειδικές ανάγκες, ναρκομανών, ηλικιωμένων, ασθενών.
- Αιμοδοσία

Οι παραπάνω δράσεις βελτιώνουν την ποιότητα ζωής ευπαθών κοινωνικών ομάδων, ανακουφίζουν τον ανθρωπινό πόνο, ενώ παράλληλα στηρίζουν το κράτος πρόνοιας και αμβλύνουν τις κοινωνικές ανισότητες.

Καταπολεμούνται τα φαινόμενα ρατσισμού και κοινωνικού αποκλεισμού. Προβάλλεται η αξία της κοινωνικής συμβίωσης, η οποία θα εδράζεται στις αρχές της συνεργασίας, της αλληλεγγύης, της ανθρωπιάς και της μέριμνας για τους αδυνάτους.

- Ανάλυση οικολογικών πρωτοβουλιών, αναδασώσεις, καθαρισμός παραλιών, πάρκων, δασών κ.ά.

Καλλιεργείται η οικολογική συνείδηση και εκδηλώνεται έμπρακτα ο σεβασμός στη φύση και στα πλάσματα που διαβιώνουν σ' αυτήν.

- Συγκρότηση φιλοζωικών οργανώσεων για την προστασία και φροντίδα των αδέσποτων ζώων.

Καλλιεργείται η φιλοζωία, αμβλύνεται το πρόβλημα των αδέσποτων ζώων και ασκείται πίεση στους υπεύθυνους φορείς ώστε να αναγνωριστούν τα δικαιώματα των ζώων και να θεσπιστούν νόμοι που να τα προστατεύουν.

Οργανώσεις: «Οι γιατροί χωρίς σύνορα», «Η Διεθνής Αμνηστία», «Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός», «Το χαμόγελο του παιδιού», η «Unicef», η «Greenpeace», κ.ά.

B' ζητούμενο : Μέτρα Ενίσχυσης του εθελοντισμού από το Σχολείο

Το σχολείο θα πρέπει να υιοθετήσει έναν ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό. Πιο συγκεκριμένα:

- Να διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες των νέων ώστε να απαλλαγούν από προκαταλήψεις και στερεότυπα.
- Να εκλεπτύνει συναισθηματικά τους νέους, να καλλιεργεί την ενσυναίσθηση.
- Να ηθικοποιεί τους νέους και να καλλιεργεί το σεβασμό στο συνάνθρωπο.
- Να διαμορφώνει άτομα με κοινωνική και δημοκρατική συνείδηση, τα οποία θα σέβονται τα δικαιώματα των άλλων και θα συμμετέχουν ενεργά στα κοινά.
- Να ευαισθητοποιεί τους νέους για τα κοινωνικά προβλήματα υποδεικνύοντας λύσεις.
- Να προβάλλει σημαντικές προσωπικότητες, με εθελοντική δράση, ως πρότυπα ανιδιοτέλειας και ανθρωπισμού.
- Να δημιουργήσει σχολικές ομάδες εθελοντικής δράσης.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1η δραστηριότητα

B1.

Ο Μπέρτολτ Μπρεχτ στο ποίημά του θίγει αρχικά το σοβαρό πρόβλημα της φτώχειας, της ανέχειας και της οικονομικής εξαθλίωσης κάποιων ανθρώπων στη Νέα Υόρκη, οι οποίοι είναι άστεγοι και αναζητούν καταφύγιο στους δρόμους της πόλης «Ακούω πως στη Νέα Υόρκη...Και στους άστεγους που μαζεύονται βρίσκει ένα καταφύγιο για τη νύχτα».

Το δεύτερο θέμα που θίγει ο ποιητής είναι η ανυπαρξία του Κράτους Πρόνοιας. Η Πολιτεία δε μεριμνά γι' αυτούς τους άστεγους, παρά μόνο ένας άνδρας εμφανίζεται κάθε βράδυ τους μήνες του χειμώνα και παρακαλώντας τους περαστικούς προσπαθεί να τους εξασφαλίσει ένα καταφύγιο έστω και προσωρινό «Στέκει ένας άντρας κάθε βράδυ...Κάνοντας εκκλήσεις στους διαβάτες.»

Το τρίτο θέμα που διακρίνεται στο ποίημα είναι η κρίση των ανθρώπινων σχέσεων και η επικράτηση του ατομικισμού, του σκληρού ανταγωνισμού και της εκμετάλλευσης των συνανθρώπων «Δε θα καλύτερέσουνε ανάμεσα στους ανθρώπους οι σχέσεις / Δε συντομεύει έτσι η εποχή της εκμετάλλευσης». Ο πόνος και η δυστυχία του άλλου δεν φαίνεται να αγγίζει εύκολα τις ψυχές των υπόλοιπων κατοίκων της πόλης καθώς «λίγοι άνθρωποι βρίσκουνε καταφύγιο για τη νύχτα». Έτσι αποκαλύπτεται το πρόβλημα της κοινωνικής αναληψίας και της κρίσης του ανθρωπισμού στις σύγχρονες κοινωνίες.

2η δραστηριότητα

B2. α)

Μεταφορά : «Δε συντομεύει έτσι η εποχή της εκμετάλλευσης»

Ο ποιητής εκφράζει την απογοήτευσή του για την στάση των συνανθρώπων του, καθώς διαπιστώνει πως μόνο ένας άνθρωπος ενδιαφέρθηκε για τους άστεγους της πόλης. Συμπεραίνει λοιπόν πως η εκμετάλλευση, η κοινωνική αναληψία και ο στείρος ανταγωνισμός στις σχέσεις των ανθρώπων είναι δύσκολο να αμβλυθούν κάτω από τις υπάρχουσες συνθήκες.

Εικόνα: «Στη γωνία της 26ης Οδού και του Μπροντγουαίη ... Κάνοντας εκκλήσεις στους διαβάτες.»

Ο ποιητής προβάλλει την εικόνα ενός άντρα που κάθε βράδυ μέσα στους κρύους μήνες του χειμώνα κάνει εκκλήσεις στους περαστικούς να βοηθήσουν τους άστεγους που είναι μαζεμένοι στο δρόμο, ώστε να τους εξασφαλίσουν ένα καταφύγιο για τη νύχτα.

Με την μεταφορά και την εικόνα ο λόγος γίνεται πιο παραστατικός, πιο ζωντανός, πιο άμεσος, πιο πειστικός. Η θέση του συγγραφέα καθίσταται εύληπτη και κατανοητή. Δίνει παραστατικότητα στην άποψη του συγγραφέα, την αισθητοποιεί. Επίσης, επικαλείται το συναίσθημα, διεγείρει δηλαδή συναισθηματικά το δέκτη. Τέλος κινητοποιείται η φαντασία του αναγνώστη και διατηρείται αμείωτο το ενδιαφέρον του.

Επανάληψη: «Ο κόσμος έτσι δε θα αλλάξει», «Μα ο κόσμος έτσι δε θ' αλλάξει.»

Με την επανάληψη αυτή ο ποιητής δίνει έμφαση στο σημείο εκείνο που θέλει να προσέξουμε ιδιαίτερα, σε στίχους που είναι πολύ βασικοί για το νόημα του ποιήματος, ενώ παράλληλα εξυπηρετεί το μέτρο και το ρυθμό του ποιητικού κειμένου. Ο ποιητής στους συγκεκριμένους στίχους τονίζει πως ο κόσμος δε θα αλλάξει αν δεν υπάρξει συλλογική αλλαγή νοοτροπίας και αξιών. Θεωρεί πως αν οι άνθρωποι δεν πιστέψουν ξανά στην αξία του ανθρώπου και δεν ενδιαφερθούν ειλικρινά και έμπρακτα για τον συνάνθρωπό τους, η κρίση του σύγχρονου πολιτισμού είναι αδύνατον να αντιμετωπιστεί.

B2 β)

- **α' ενικό πρόσωπο:** εκφράζει προσωπική, εξομολογητική διάθεση, την προσωπική κατάθεση σκέψεων και συναισθημάτων, τη βιωματική σχέση με τα πράγματα, την υποκειμενική χροιά. Προσδίδει αμεσότητα και ζωντάνια στο λόγο. π.χ. Ακούω

- **β' ενικό πρόσωπο:** εκφράζει τη συναισθηματική προσέγγιση του δέκτη (προσπαθεί να αγγίξει συναισθηματικά τον δέκτη και να τον ευαισθητοποιήσει) και προσδίδει στο λόγο οικειότητα, αμεσότητα, ζωντάνια και σε ορισμένες περιπτώσεις χρωματίζεται το ύφος με διδακτικό τόνο. π.χ. φυλάγεις

- **γ' ενικό πρόσωπο:** εκφράζει αντικειμενική, απρόσωπη στάση και ο λόγος χρωματίζεται με ουδέτερο ύφος. Προσδίδει αντικειμενικότητα και εγκυρότητα. π.χ. Στέκει

3^η δραστηριότητα

B3. Οι στίχοι 9-16 αναδύουν την απαισιόδοξη διάθεση του ποιητικού υποκειμένου. Στους στίχους αυτούς ο Μπέρτολτ Μπρεχτ εκφράζει την πεποίθηση πως η μεμονωμένη εθελοντική δράση ενός άντρα στην πόλη της Νέας Υόρκης δεν μπορεί να επιλύσει το πρόβλημα της φτώχειας και της οικονομικής ανισότητας. Μπορεί μόνο να προσφέρει μια πρόσκαιρη ανακούφιση στον ανθρώπινο πόνο καθώς σε λίγους άστεγους καταφέρνει να εξασφαλίσει καταφύγιο για τη νύχτα. Με τις αλληπάλληλες επαναλήψεις «Λίγοι άνθρωποι βρίσκουνε καταφύγιο για τη νύχτα», «Για μια νύχτα τους φυλάγεις απ' τον άνεμο», «Το χιόνι που προορίζονταν γι' αυτούς πέφτει στο δρόμο.» και με την χρήση της αποτρεπτικής υποτακτικής «μην κλείσεις το βιβλίο, άνθρωπε.» στον στίχο 12, ο ποιητής δηλώνει πως η αποστασιοποίηση των ανθρώπων από την προσπάθεια επίλυσης των κοινωνικών και πολιτικών προβλημάτων βαθαίνει την κοινωνική κρίση. Εκφράζει την άποψη πως ο κόσμος δεν θα αλλάξει «Μα ο κόσμος έτσι δε θ' αλλάξει» αν δε δοθεί προτεραιότητα στην επίλυση των σοβαρών προβλημάτων όπως η ανεργία, η φτώχεια, η παραβίαση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και αν δεν υπάρξει φροντίδα από τη μεριά του κράτους για κοινωνική πρόνοια. Ο Μπρεχτ τελικά παρουσιάζει δυσοίωνα το μέλλον της ανθρωπότητας, αφού ο άνθρωπος δεν βρίσκεται στο επίκεντρό του.